సంపాదకీయం....

ఆలోచనలకూ, ఆచరణకూ సరిహద్దులు చెరిపేసిన మనకాలం బుద్ధిజీవి

తెలుగు ప్రజా జీవితంలో హక్కుల ఉద్యమానికి నిర్వచనం బాలగోపాల్. గణిత శాస్త్ర అధ్యాపన నుండి ఆయన సామాజిక అధ్యయనంలోకి ప్రవేశించేశాడు. తన యావత్ జీవితాన్ని హక్కుల ఉద్యమానికి అనుగుణంగా తీర్చిదిద్దుకున్నట్టే హక్కుల ఉద్యమాన్నీ తీర్చిదిద్దాడు, విస్తృతపరిచాడు. వలసపాలన కాలం నుండి భారతదేశంలో కొనసాగుతున్న హక్కుల దృక్పథానికి నక్సల్బరీ శ్రీకాకుళ పోరాటాలు ప్రజారాజకీయాంశను జోడించాయి. సాయుధపోరాటం రాజకీయరంగంలో సృష్టించిన అలజడి హక్కుల ఉద్యమానికి బలమైన పునాది వేసింది. తెలుగు సమాజంలో హక్కుల ఉద్యమం ప్రబలశక్తిగా ఎదగడానికి, ప్రజా ఆకాంక్షలన్నిటిలో హక్కుల స్పృహ వెల్లివిరియడానికి వర్గపోరాటమే కారణం.

బాలగోపాల్ ఈ ఉద్యమ సన్నివేశంలో పౌరహక్కుల సంఘంలోకి వచ్చాడు. ఒకానొక కాలంలోని సామాజిక సంఘర్షణ, చైతన్యం, ఉద్యమ అవసరం కొందరు వ్యక్తుల్లో ప్రతిఫలిస్తాయనడానికి బాలగోపాల్ మంచి ఉదాహరణ. అందువల్లనే అప్పటిదాకా కొనసాగుతూ వచ్చిన హక్కుల ఉద్యమంలో అవసరమైన మార్పులు అనేకం ఆయన తేగలిగాడు. చరిత్ర, తత్వశాస్త్రం, రాజకీయ అర్థశాస్త్రాల్లో లోతయిన పరిచయం ఉన్నందువల్ల హక్కుల దృక్పథాన్ని అభివృద్ధి చేయగలిగాడు. నిజనిర్ధారణ అనే ప్రక్రియకు సామాజిక అధ్యయన స్థాయిని కల్పించాడు. హక్కుల ఉల్లంఘన, అణచివేత వెనుక ఉన్న సామాజిక కారణాలను హక్కుల దృక్పథంతో ఎలా వెలికితీయవచ్చో బాలగోపాల్ నిరూపించాడు. రైతాంగ, ఆదివాసీ, యువజన, విద్యార్థి ఉద్యమాలు బలంగా కొనసాగుతున్న తరుణంలో రాజ్యహింసా రూపాలను, సామాజిక అణిచివేతలను హక్కుల దృక్పథంలో విశ్లేషించారు. స్వతహాగా చురుకైన ఆలోచనాపరుడు కావడం వల్ల, మార్క్సిస్టు అధ్యయనశీలి కావడం వల్ల, నిబద్ధ ఆచరణ వల్ల పౌరహక్కుల ఉద్యమానికి రాష్ట్రస్థాయి నిర్మాణ రూపాన్ని యిచ్చాడు. హక్కుల ఉద్యమానికి విశ్వసనీయత, గౌరవ ప్రతిపత్తి కల్పించాడు. ఆయన నేతృత్వంలో వందలాది హక్కుల కార్యకర్తలు, ఆలోచనాపరులు తయారయ్యారు. 1980లలో విప్లవ, ప్రజాపోరాటాలకు మధ్యతరగతి నుండి గొప్ప మద్దతు దొరకడంలో వ్యక్తిగా బాలగోపాల్ పాత్ర, ఆయన నడిపించిన పౌరహక్కుల ఉద్యమం పాత్ర విస్మరించలేనివి.

1980లలో విప్లవ ఆలోచనా రంగం సాధించిన విజయాల్లో బుద్ధిజీవిగా బాలగోపాల్ నిరంతర కృషి ఉన్నది. ఆ కాలంలో తత్వశాస్త్రంలో, సామాజిక శాస్త్రాల్లో, సామాజిక అధ్యయన పద్ధతుల్లో విప్లవ శిబిరంలోని పరిణతికి త్రిపురనేని మధుసూధనరావు, సి.వి.సుబ్బారావులాంటి వాళ్ళతోపాటు బాలగోపాల్ చేర్పు ప్రామాణికమైనది. ముఖ్యంగా సాహిత్య విమర్శలోకి రాజకీయ అర్థశాస్త్రాన్ని ప్రవేశపెట్టిన ఘనత ఆయనదే. సుమారు పదేళ్ళపాటు విరసం సభ్యుడిగా, ప్రతి విరసం సభలో ఆయన ప్రసంగాలు, అరుణతార - సృజన పత్రికల్లో రచనలు విప్లవ సాహిత్యోద్యమ అవగాహనను విస్తరింపజేశాయి. 'రూపం - సారం' పేరుతో వచ్చిన ఆయన వ్యాసాల సంకలనం విప్లవ సాహిత్య విమర్శ పద్ధతిలో మార్పు తీసుకొని వచ్చింది. డి.డి.కోశాంబి ద్వారా చరిత్ర అధ్యయనం ప్రారంభించిన బాలగోపాల్ మార్క్సిస్టు చారిత్రక దృక్పథాన్ని ఆకళింపు చేసుకున్నాడు. ఒక సందర్భంలో ఆయనే కొడవటిగంటి కుటుంబరావు గురించి అన్నట్టు మార్క్సిస్టు దృక్పథాన్ని తన వ్యక్తిత్వంలో భాగం చేసుకోవడం వల్ల పౌరహక్కుల నివేదికలు రాసినా, సామాజిక - సాహిత్య విశ్లేషణ చేసినా బాలగోపాల్ ముద్ర వైవిధ్యంగా ఉండేది. దృక్పథాన్ని వ్యక్తిత్వంలో భాగం చేసుకోవడం, జీవితాచరణలో సంలీనం చేసుకోవడం, ఆలోచనలకు - పనికి మధ్య యిసుమంతైనా అంతరం లేకపోవడం వల్ల ఏ విషయం మీదైనా ఆయన విశ్లేషణ కోసం తెలుగు సమాజం ఎదురు చూసేది. ఆయనకు మార్క్సిజంలో విశ్వాసం పోయాక కొత్తగా ఏర్పరచుకొన్న దృక్పథం కూడా ఆయన వ్యక్తిత్వంలో అంతే కలగలసిపోయింది. అందువల్లనే ఇటీవల ఆయన సిద్ధాంత, రాజకీయ వైఖరులు అభ్యంతరకరమైనవే అయినా ఆయన ప్రజాస్వామిక విశ్లేషణ సమాజాన్ని చివరిదాకా ప్రభావితం చేస్తూ వచ్చింది.

సోవియట్ యూనియన్ పతనం ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఆలోచనాపరులను సంక్షోభంలో పడేసినట్టే బాలగోపాల్‌లోనూ అనేక సందేహాలను లేవదీసింది. సరిగ్గా అదే సమయంలో ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విప్లవోద్యమం నూతనదశలోకి ప్రవేశించింది. విప్లవోద్యమానికి - మధ్యతరగతి బుద్ధిజీవులకు అంతరం మొదలైంది. అయితే బాలగోపాల్ విప్లవోద్యమ ఆచరణలోని లోటుపాట్ల దగ్గర తన చర్చ ప్రారంభించలేదు. మార్క్సిస్టు రాజకీయ సిద్ధాంతంలోని తప్పొప్పుల దగ్గర కూడా మొదలవ్వలేదు. ఏకంగా సామాజిక సిద్ధాంతంగానే మార్క్సిజాన్ని సందేహించాడు. చరిత్రలో మానవ కర్తృత్వం పట్ల అపనమ్మకాన్ని బైటపెట్టుకున్నాడు. కార్మికవర్గం తనను తాను విముక్తి చేసుకొని సమాజాన్ని విముక్తం చేస్తుందని నమ్మవలసిన పనిలేదని తేల్చేశాడు. ఈ క్రమంలో విరసంపట్ల, విప్లవసాహిత్యం పట్ల, విప్లవోద్యమ ఆచరణ పట్ల అహేతుక, సహేతుక విమర్శలు అనేకం చేశాడు. సిద్ధాంత ఆచరణ రంగాల్లో ఆయన లేవనెత్తిన అంశాలను పరిగణలోకి తీసుకుంటూనే మార్క్సిస్టు మౌలిక సూత్రాలకు ఆయన దూరం జరిగాడని విరసం, విప్లవోద్యమం స్పష్టం చేయవలసివచ్చింది. మార్క్సిజంలోని మార్క్సిస్టు - లెనినిస్టు సంప్రదాయం మీది విమర్శగా మొదలైన బాలగోపాల్ ఆలోచనా పరిణామం క్రమక్రమంగా బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యానికి చేరువైంది. సకల ఆధిపత్యాలను వ్యతిరేకిస్తూనే ఆయన చేపట్టిన సిద్ధాంత వైఖరి ఉదారవాద దృక్పథానికి సంబద్ధత చేకూర్చింది. వర్గ దృక్పథాన్ని వదులుకోవడమే ప్రజాస్వామ్యమని ఆయన ద్వారా ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగా జరిగిన ప్రచారం తెలుగు రాజకీయరంగానికి నష్టం చేసింది. అయినా నైతికత, సంస్కృతి, ప్రజాస్వామికీకరణ , విలువల కోణంలో ఆయన లేవదీసిన చర్చ మానవ సమాజానికి చాలా అవసరమైంది. సమసమాజాన్ని సాధించే విప్లవానికి అత్యవసరమైనది. పైగా ఆయన కేవలం రాసి, మాట్లాడి సరిపెట్టుకున్నవాడు కాదు. జీవితాన్నే వాటికి అనుగుణంగా తీర్చిదిద్దుకున్నవాడు. అందువల్లనే ఆయన ఏకపక్షంగా విమర్శిస్తూ పోవడం తప్ప ఎవరితోనూ నేరుగా చర్చలోకి రాకపోయినా విలువల రీత్యా ఆయన ప్రతిపాదించిన వాటికి గౌరవం తగ్గలేదు. ప్రాధాన్యత తీరలేదు.

మార్క్సిజంలో, వర్గపోరాటంలో బాలగోపాల్‌కు విశ్వాసం పోవడం వల్ల ఆయన హక్కుల దృక్పథంలో కూడా మార్పు వచ్చింది. ప్రజాస్వామిక హక్కుల స్థానంలో మానవహక్కులు వచ్చి చేరాయి. హక్కుల పట్ల తీవ్రమైన పట్టింపు ఉండి తీరవలసిందేగాని, హక్కులయినా, విలువలయినా వాటికవే పరమం కాదు, రాజకీయార్థిక విషయాలకు అతీతంకాదు. కానీ బాలగోపాల్ మానవహక్కుల దృక్పథంలో వచ్చిన మార్పుకు ఛత్తీస్‌ఘడ్ సంఘర్షణపై ఆయన విశ్లేషణ ఒక మంచి ఉదాహరణ. ఆదివాసుల పట్ల ఆయన హృదయం పెట్టి, వాళ్ల హక్కుల కోసం ప్రాణాలు బలిపెట్టే సంసిద్ధత ఉన్నప్పటికీ సాల్వాజుడుం వెనుక ఉన్న రాజకీయార్థికాన్ని కనీసంగా కూడా పట్టించుకోలేదు.

అయినాసరే ఆయన హక్కులు కోల్పోతున్న ఆదివాసులు, స్త్రీలు, దళితులు, ముస్లింలు, అసంఘటిత కార్మికులు, కాశ్మీర్‌లాంటి జాతులు,.... ఒక్కమాటలో యావత్ భారతదేశంలో హక్కులకు దూరమైపోతున్న ప్రజలందరి తరపున నిలబడ్డ మానవుడు. చైతన్య జీవి. విలువలు, విశ్వాసాలు జీవితమంతా యింకింపచేసుకున్న ఆచరణశీలి. మనకాలంలో..... కల్లోలకాలంలో బుద్ధిజీవి ఏం చేయాలో, ఎవరి పక్షాన నిలబడాలో, ఎలా జీవించాలో నిలువెత్తుగా నిజం చేసిన యోధుడు. ఆయన సామాజిక జీవితంలోని తొలి పదేళ్ల ప్రతి క్షణ ఆచరణను, ప్రతి అక్షరాన్ని విరసం సొంతం చేసుకుంటుంది. ఆ తర్వాత పదేళ్లలో సైతం ఆయన అచంచల ప్రజా ఆచరణను అంతే సమున్నతంగా గౌరవిస్తూ, ఆయన సిద్ధాంత, రాజకీయ అవగాహనల పట్ల విమర్శనాత్మకంగా ఉంటుంది, విభేదిస్తుంది. వీటన్నిటిలో అంతర్లీనంగా బాలగోపాల్ జీవితం అనదగిన విలువల ఆచరణకు విరసం పునరంకితమవుతుంది.

తేది : 20-10-2009

(విరసం కరపత్రం)